

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 5, NO 10, STIP, 2020

ГОД. V, БР. 10
ШТИП, 2020

VOL. V, NO 10
STIP, 2020

ПАЛИМПСЕСТ

**Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања**

PALIMPSEST

**International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research**

**Год. 5, Бр. 10
Штип, 2020**

**Vol. 5, No 10
Stip, 2020**

PALMK, VOL 5, NO 10, STIP, 2020
DOI: <https://doi.org/10.46763/PALIM2010>

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република С. Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капaso, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Нагале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of N. Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercauteren, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, С. Македонија

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, N. Macedonia

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82
	UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of N. Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of N. Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk
Profiles	<p>Academia edu https://www.ugd.academia.edu/PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ</p> <p>Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2</p> <p>Facebook Palimpsest / Палимпсест</p> <p>Twitter https://twitter.com/palimpsest22</p> <p>SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест</p>

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

9 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

13 Виолета Јанушева

ФИГУРАТИВНИ ПЕРСОНАЛНИ ПЕРИФРАЗИ ВО МАКЕДОНСКИОТ
СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva

FIGURATIVE PERSONAL PERIPHRASES IN THE MACEDONIAN
STANDARD LANGUAGE

25 Марија Леонтиќ

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ТИТУЛА И ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО
СЛОЖЕНО СОПСТВЕНО ИМЕ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО
ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS CONTAINING TITLE AND WORD GROUPS WITH A
COMPOUND PERSONAL NAME IN TURKISH AND THEIR EQUIVALENCE
IN MACEDONIAN LANGUAGE

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

35 Жарко Миленич

КАРТИНА СРЕДНЕВЕКОВЈА В ПОВЕСТИ „ТРУДНО БИТЬ БОГОМ“
А. И Б. СТРУГАЦКИХ

Zarko Milenic

THE PICTURE OF THE MIDDLE AGES IN THE NOVEL
“HARD TO BE A GOD” BY A. AND B. STRUGATSKY

43 Sandra Carapezza

IL CANTO DEI VIOLENTI. LETTURA DI «INFERNO» XII

Sandra Carapezza

THE CANTO OF VIOLENCE. READING «INFERNO» 12

КУЛТУРА / CULTURE

57 Петар Намичев, Екаатерина Намичева

ЈАВНИТЕ И ПРИВАТНИТЕ ОБЈЕКТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАЗВОЈОТ НА
УРБАНОТО ГРАДСКО ЈАДРО НА СКОПЈЕ

Petar Namichev, Ekaterina Namicheva

THE SIGNIFICANCE OF THE PRIVATE AND PUBLIC BUILDINGS FOR
THE URBAN DEVELOPMENT OF THE CITY CORE OF SKOPJE

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 73 Marika Strano**
«IL RUOLO DELL'ANSIA NELL'APPRENDIMENTO DI UNA L2/LS»
Marika Strano
«THE ROLE OF ANXIETY IN L2/LS LEARNING»
- 83 Ümit Süleymani**
MAKEDONYA'DA İLKÖĞRETİM 1-5. SINIFLARDA ANADİL MAKEDONCA, ARNAVUTÇA VE TÜRKÇE DERSİ KİTAPLARINDA BİLMECELERİN ZİHİNSEL GELİŞİMİNE KATKISI
Ümit Süleymani
CONTRIBUTION OF RIDDLES TO MENTAL DEVELOPMENT IN MACEDONIAN, ALBANIAN AND TURKISH TEXTBOOKS IN PRIMARY EDUCATION FROM 1-5 GRADES IN MACEDONIA
- 95 Osman Emin**
EĞİTİM KURUMLARI VE AİLENİN ÖNEMİ DÜŞÜNEN, ÇÖZÜM ÜRETEEN TOPLUM İÇİN
Osman Emin
THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS AND THE IMPORTANCE OF FAMILY FOR THE SOCIETY THAT THINKS, AND PRODUCES SOLUTIONS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 107 Луси Караниколова-Чочоровска**
„НЕПОДНОСЛИВАТА ЕДНОСТАВНОСТ“ НА БОЛКАТА (КОН ПОЕТСКАТА КНИГА „ЌЕ СЕ ЗАВИЈАМ ВО ПЕСНИ“ ОД СНЕЖАНА СТОЈЧЕВСКА)
Lusi Karanikolova-Chochorovska
THE “UNBEARABLE SIMPLICITY” OF THE PAIN (TO THE POETRY BOOK “I WILL COVER MYSELF IN POEMS” BY SNEZANA STOJCEVSKA)
- 113 Марија Гркова**
КОНТРАСТИВНА ГРАМАТИКА ЗА ДВА НЕСРОДНИ ЈАЗИКА („КОНТРАСТИВНА ГРАМАТИКА НА ТУРСКИОТ И НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК“ ОД МАРИЈА ЛЕОНТИЌ)
Marija Grkova
CONTRASTIVE GRAMMAR OF A TWO UNRELATED LANGUAGES (“CONTRASTIVE GRAMMAR OF TURKISH AND MACEDONIAN LANGUAGE” BY MARIJA LEONTIK)

ДОДАТОК / APPENDIX

- 119** ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани и драги читатели,

Со публикувањето на десеттиот број веќе се заокружува петтата година од постоењето на меѓународното научно списание „Палимпсест“. Објавените научни и стручни трудови во претходните девет броја од списанието несомнено сведочат за значајниот придонес на оваа наша публикација во развојот и унапредувањето на истражувањата во филологијата воопшто, односно во лингвистиката, науката за книжевноста, методиката на наставата и во културологијата. Тоа се должи, пред сè, на сериозната посветеност на уредувачкиот тим на „Палимпсест“ во подготовката за објавување на секој труд и на секој број од списанието, но и на покажаниот огромен интерес на наши колешки и колеги, научни истражувачи, од Македонија и од странство за соработка со нашето меѓународно научно списание и за објавување на свои научни текстови во него. Во таа смисла, како главен и одговорен уредник, сакам да изразам голема благодарност до сите уредници на „Палимпсест“ и до сите автори коишто ги понудија своите научни истражувања за објавување на страниците од ова наше списание.

И десеттиот број на „Палимпсест“ носи нови и интересни содржини во петте рубрики: „Јазик“, „Книжевност“, „Култура“, „Методика на наставата“ и „Прикази“. Со свои нови истражувачки текстови застапени се авторите Виолета Јанушева, Марија Леонтиќ, Петар Намичев, Екатерина Намичева, Умит Сулејмани, Осман Емин, Луси Караниколова-Чочоровска и Марија Гркова од Македонија, Жарко Миленич од Руската Федерација, како и Сандра Каралеца (Sandra Carapezza) и Марика Страно (Marika Strano) од Италија. Тоа значи дека во десеттиот број на меѓународното научно списание „Палимпсест“ се објавуваат трудови на македонски, руски, турски и италијански јазик коишто, се разбира, се придружени со апстракти на англиски јазик. Нашата надеж како уредувачка екипа е дека и овие најнови трудови во „Палимпсест“ ќе предизвикаат интерес кај научната јавност од областа на филологијата и културологијата.

Пред списанието „Палимпсест“ стојат нови предизвици што ги носи со себе иднината. Нашата интенција е списанието и натаму да се развива и да се унапредува во однос на квалитетот на научноистражувачките студии што ќе се објавуваат во него со цел што поголема афирмација на самото списание, на Филолошкиот факултет во Штип, како и на нашиот Универзитет „Гоце Делчев“ во меѓународната научна и високообразовна сфера. Досегашниот успех со објавувањето на десетте броја како и ентузијазмот и професионализмот на уредниците во списанието ни даваат за право да веруваме дека „Палимпсест“ како меѓународно научно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања ќе си го пронајде своето место во океанот од меѓународни научни публикации во светот на научноистражувачката мисла.

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear readers,

By publishing the tenth issue we complete the fifth year of existence of the international scientific journal *Palimpsest*. The published research and theoretical papers in the previous nine issues undoubtedly affirm the significant contribution in the development and advancement of research in philology in general, i.e. in linguistics, literary science, teaching methodology and culturology. This is due, above all, to the serious commitment of the editorial team of “*Palimpsest*” in preparing each paper and each issue of the journal, but also to the huge interest shown by our colleagues and researchers from Macedonia and abroad for cooperation with our international scientific journal and for publishing their scientific work. In this regard, as the Editor-in-Chief, I would like to express my deep gratitude to all the editors of „*Palimpsest*” and to all the authors who have offered their scientific research for publication in this journal.

The tenth issue of *Palimpsest* offers new and interesting contents in five sections: Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Reviews as well. The authors Violeta Janusheva, Marija Leontikj, Petar Namicev, Ekaterina Namiceva, Umit Sulejmani, Osman Emin, Lucy Karanikolova-Chochorovska and Marija Grkova from Macedonia, Zharko Milenic from the Russian Federation, Sandra Carapezza and Marika Strano from Italy, present their new research papers. This means that the tenth issue of the international scientific journal *Palimpsest* publishes papers in Macedonian, Russian, Turkish and Italian which, of course, are accompanied by abstracts in English. As an editorial team, our hope is that the most recent papers published in *Palimpsest* will also arouse interest among the scientific community in the field of philology and culturology.

The future holds new challenges that *Palimpsest* faces as a journal. Our intention is to continue developing and improving the journal in terms of the quality of research studies that will be published, in order to achieve greater affirmation of the journal, of the Faculty of Philology in Stip, and of our Goce Delcev University within the international scientific and higher-education sphere. The success of the publication of the ten issues so far as well as the enthusiasm and professionalism of the editors of the journal give us the right to believe that *Palimpsest*, as an international scientific journal for linguistic, literary and cultural research will find its place in the ocean of international scientific publications in the world of scientific and research thought.

Ranko Mladenoski, *Editor in Chief of Palimpsest*

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ТИТУЛА И ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО СЛОЖЕНО СОПСТВЕНО ИМЕ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Марија Леонтиќ

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marija.leontik@ugd.edu.mk

Апстракт: Зборовната група (синтагма) со титула (*unvan grubu*) се образува од именски збор и од титула. Пр. *Yahya Bey* / господин Јахја. Зборовната група со сложено име се образува од најмалку две лични имиња. Пр. *Yahya Kemal Beyatlı / Јахја Кемал Бејатл*. Во овој труд ќе се обработуваат зборовните групи со титула и зборовните групи со сложено име и нивното предавање во македонскиот јазик.

Клучни зборови: *зборовна група, титула, сложено лично име, турски, македонски.*

1. Вовед

Во турскиот јазик зборовната група (синтагма) е непредикативна синтаксичка единица што се состои од повеќе зборови наредени едни до други според определени правила и учествува во образувањето на реченицата.

Во турскиот јазик постојат следните зборовни групи: зборовна група со извик (*ünlem grubu, hitap grubu*), зборовна група со титула (*unvan grubu*), зборовна група со сложено лично име (*birleşik isim grubu*), зборовна група со придавка (*sıfat tamlaması*), зборовна група со број (*sayı grubu*), зборовна група со хендијада (*tekrar grubu*), зборовна група со присвоен суфикс (*iyelik grubu*), зборовна група со именка (*isim tamlaması*), зборовна група на припадност (*aitlik grubu*), зборовна група со постпозиција (*edat grubu*), зборовна група со сврзник (*bağlama grubu*), скратени зборовни групи (*kısaltma grupları*), зборовна група со сложен глагол (*birleşik fiil grubu*), зборовна групи со глаголска именка (*isim-fiil grubu*), зборовна група со глаголска придавка (*sıfat-fiil grubu*) и зборовна група со глаголски прилог (*zarf-fiil grubu*).

Во македонскиот јазик се употребуваат термините (именска) синтагма, фраза и група, но ние во овој труд ќе го употребуваме терминот *зборовна група*, бидејќи во турскиот јазик зборовните групи може да се образуваат со именски и со глаголски видови зборови.

Во овој труд ќе се опишат зборовната група со титула (*unvan grubu*) и зборовната група со сложено лично име (*birleşik isim grubu*) во турскиот јазик и ќе се приложи нивното предавање во македонскиот јазик.

2. Зборовна група со титула во турскиот јазик (*Unvan Grubu*) и нејзино предавање во македонскиот јазик

Зборовната група со титула во турскиот јазик се образува со едно лично име (антропоним) и со една именка што означува титула, роднинство, чин или професија. (Карахан, 2019, стр. 68; Јелтен, Ач'к'гоз, 2008, стр. 43; Озкан, Севинчли, 2012, стр. 65). Во оваа зборовна група именката што означува титула секогаш следи по личното име. Во турскиот јазик личните имиња се пишуваат со голема буква. Според Правописот на турскиот јазик (2021, стр. 14) титулите, именките што изразуваат роднинство, чин или професија, а се во функција на титула, доаѓаат по личното име и, исто така, се пишуваат со голема буква.

Зборовна група со титула (*Unvan Grubu*)

лично име + именка со функција на титула = зборовна група со титула
kişi ismi + unvan fonksiyonlu isim = unvan grubu

Во зборовната група со титула и двете именки се во номинатив и се спојуваат без наставки. Пр. *Zafer Bey* / господин Зафер; *Haluk Beyefendi* / господин Халук; *Görkem Hanım* / госпоѓа Ѓорќем; *Hüsnüye Hanımefendi* / госпоѓа Хуснује; *Nazmiye Hatun* / госпоѓа Назмије; *Ece Kız* / девојче Еце, мома Еце, девојка Еце; *Gülşen Yenge* / снаа Ѓулшен; *Şenol Efendi* / господин Шенол; *Mesude Anne* / мајка Месуде; *Turgut Baba* / татко Тургут; *Zehra Valide* / мајка Зехра; *Kösem Sultan* / султанка Ќосем; *Nusret Dede* / дедо Нусрет; *Zülfiye Nine* / баба Зулфије; *Nesrin Teuze* / тетка Несрин; *Cahit Dayı* / вујко Џахит; *Reser Amca* / чичко Реџеп, стрико Реџеп; *Kemal Ağabey* / брат Кемал; *Ahmet Onbaşı* / десетар Ахмет; *Hamdi Albay* / полковник Хамди; *Osman Berber* / бербер Осман; *Sait Ağa* / ага Сait; *Oğuz Kağan* / хан Огуз; *Mehmet Paşa* / паша Мехмет; *Selim Çavuş* / чауш Селим и др.

Кај зборовната група со титула акцентот паѓа на личното име. Пр. *Yaşar Kardeş* / брат Јашар, *Ayşe Ablâ* / сестра Ајше, *Ömer Bey* / господин Омер, *Nermin Hanım* / госпоѓа Нермин.

Личното име во зборовната група со титула може да биде сложено лично име. Пр. *Ziya Ali Beyefendi* / господин Зија Али (ова е зборовна група со титула, личното име Зија Али е сложено лично име, а именката *Beyefendi*/господин е во функција на титула), *Faruk Kadri Timurtaş Nosa* / наставник Фарук Кадри Тимурташ (во оваа зборовна група со титула *Faruk Kadri Timurtaş*/Фарук Кадри Тимурташ е сложено лично име, а именката *Носа*/наставник е во функција на титула).

Во турскиот јазик некогаш зборовите што изразуваат титула, роднинство или професија доаѓаат пред личното име. Овие личат на зборовна група со титула, но, всушност, во турскиот јазик се зборовна група со придавка (*sıfat tamlaması*). Пр. *Bakkal Emin* / бакал Емин, *Berber Turgut* / бербер Тургут, *Şoför Musa* / шофер Муса, *Tatlıcı Cafer* / слаткар Џафер, *Dede Korkut* / дедо Коркут, *Doktor Mehmet* / доктор Мехмет, *Hamşire Necla* / (медицинска) сестра Нецла, *Albay Ferhat* / полковник Ферхат, *Sultan Süleyman* / султан Сулејман и др.

Зборовната група со титула во реченицата функционира како именка. Зборовната група со титула, добивајќи разни наставки во рамките на реченицата, може да има функција на подмет, предмет, прилошка определба и прирок. Пр. *Artan Bey bu okulda öğretmenlik yaptı.* / *Господин Артан* во ова училиште учителиштуваше. (подмет/özne); *Herimiz Sertap Hanım'ı çok sevdik.* / Сите ја сакавме госпоѓа Сертап. (предмет/nesne); *Mektubu Meral Nine'ye gönderdik.* / Писмото ѝ го испративме на баба Мерал. (прилошка определба за место/yer-yön bildiren tamlayıcı); *En çok çalışın bayan Safiye Hanım'dır.* / Најработливата госпоѓа е Сафије. (прирок/yüklem).

Зборовната група со титула од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана од примарни (основни) сопствени имиња. Во македонскиот јазик во рамките на примарните сопствени имиња спаѓаат и личните имиња (антропоними) кои го означуваат лицето. (Минова, 2000, стр. 134). Именската група образувана со лични имиња може да ја употребиме само со име и презиме (Драган Петров), име со прекар (Ордан Пиперката), име со општа именка што изразува општествена положба, роднинство или професија на носителот на личното име (тетка Мира, цар Самуил, професор Петров).

Според ова, зборовната група со титула од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана со лично име и општа именка што изразува титула, општествена положба, функција, роднинство или занимање. Пр. *Nurcan Teuze* / *тетка Нурџан*, *Ömer Nosa* / *наставник Омер*. Во македонскиот јазик именките што доаѓаат пред името и/или презимето со значење на титула, функција, занимање и слично се пишуваат разделено. Исто така, и ориенталните титули, чинови (ага, бег, ефенди, оца, паша, хан, чауш) кога се пред името се пишуваат разделено, бидејќи не се дел од името и може да се членуваат. Пр. *Sait Paşa* / *паша Саит*, *пашата Саит*. Според Правописот на македонскиот јазик (2017, стр. 67) кога ориенталната титула (бег, ага, ефенди, чауш, оца, паша, хан и сл..) како составен дел од името доаѓа по личното име, тие се поврзуваат со цртичка. Пр. *Sait Paşa* / *Саит-паша*.

3. Зборовна група со сложено сопствено име во турскиот јазик (Birleşik İsim Grubu) и нејзиното предавање во македонскиот јазик

Зборовната група со сложено сопствено име се образува со лични имиња кои доаѓаат едно до друго (во турскиот јазик личните имиња и презимиња формално не се разликуваат, тие се лични имиња кои добиваат функција на презиме според местоположбата). Сопствените имиња составени од најмалку две имиња, всушност, се зборовни групи со сложено сопствено име. (Карахан, 2019, стр. 69). Зборовната група со сложено сопствено име, главно, се образува од две или три лични имиња од кои првото има функција на лично име, а следните, главно, имаат функција на презиме. Во турскиот јазик личните имиња и презимиња се пишуваат со голема буква.

Зборовна група со сложено сопствено име (Birleşik İsim)

именка + именка = сложено сопствено име

именка + именка + именка = сложено сопствено име

Личните имиња во зборовната група со сложено сопствено име се спојуваат без наставка. Пр. Yunus Emre / Јунус Емре, Atilla İlhan / Атила Илхан, Yahya Kemal Beyatlı / Јахја Кемал Бејатл', Enis Behiç Koryürek / Енис Бехич Корјурек, Faruk Nafiz Çamlıbel / Фарук Наф'з Чамл'бел, Ahmet Hamdi Tanpınar / Ахмет Хамди Танп'нар, Necip Fazıl Kısakürek / Нецип Фаз'л К'саќурек, Ahmet Muhip Dıranas / Ахмет Мухип Д'ранас, Cahit Sıtkı Tarancı / Цахит С'тк' Таранц', Orhan Veli Kanık / Орхан Вели Кан'к, Melih Cevdet Anday / Мелих Цевдет Андај, Halide Edip Adivar / Халиде Едип Ад'вар, Mustafa Kemal Atatürk / Мустафа Кемал Ататурк и др.

Кај зборовната група со сложено сопствено име акцентот паѓа на последната именка. Пр. Cahit Külebi, Yakup Kadri Karaosmanolu и др.

Зборовната група со сложено сопствено име не треба да се меша со сложените зборови, бидејќи тие се различни. Сложените зборови со смисловното поврзување на зборовите образуваат нов поим. Пр. denizaltı/подморница < deniz/море + altı/под. Зборовната група со сложено сопствено име само со спојување на именките без наставка станува лично име и презиме на едно лице. Пр. Nazım Hikmet Ran / Наз'м Хикмет Ран.

Во некои случаи зборовната група со приставка што содржи лично име со текот на времето може да премине во зборовна група со сложено сопствено име. Пр. İkinci Selim / Селим Втори, İkinci Mahmut / Махмут Втори, Üçüncü Selim / Селим Трети, Deli Dumrul / Луд Думрул, Uzun Ali / Долг Али, Sağır Hasan / Глув Хасан, Çolak Salih / Еднорак Салих, Çiroz Ali / Слаб Али и др. Исто така, доколку приставката од зборовната група изразува место, може да се случи премин во зборовна група со сложено сопствено име. Пр. Taşlıcalı Yahya / Ташл'цалиецот Јахја, Ulubatlı Hasan / Улубатлиецот Хасан, Kaşgarlı Mahmut / Кашгарлиецот Махмут, Pargalı İbrahim / Паргалиецот Ибрахим и др. Освен ова, и со некои прекари што доаѓаат пред личното име може да се образуваат зборовни групи со сложено сопствено име. Пр. Damat Ferit / Зет Ферит.

И зборовните групи со титули со текот на времето може да преминат во зборовна група со сложено сопствено име. Именките што изразуваат титула, роднинство или чин, доколку во зборовната група дојдат пред личното име, образуваат зборовна група со сложено сопствено име, а именката што изразува титула, роднинство или чин преминува во лично име на личноста. Пр. Sultan Murat / Султан Мурат, Kral Hüseyin / крал Хусеин, Kraliçe Elizabeth / кралица Елизабета, Prenses Diana / принцеза Дијана, Şehzade Reşad / принц Решад, Profesör Faruk Kadri Timurtaş / професор Фарук Кадри Тимурташ, Yarbay Engin / потполковник Енгин, Doktor Engin / доктор Engin, Evliya Çelebi / Евлија Челеби, Yusuf Has Necip / Јусуф Хас Хаџип и др. Зборовната група со сложено сопствено име и зборовната група со титула се слични во поглед на структурата и може да се помешаат. Овие две зборовни групи може да се разликуваат според акцентот. Во зборовната група со титула акцентот е на почетокот (*Nasrettin* Носа / Насретин оца), а во зборовната група со сложено сопствено име акцентот е на крајот (Носа *Nasrettin* / оца Насретин).

Зборовната група со сложено сопствено име во реченицата функционира како именка. Зборовната група со сложено сопствено име, добивајќи разни формообразувачки наставки во рамките на реченицата, може

да има функција на подмет, предмет, прилошка определба и прирок/предикат. Пр. *Yahya Kemal Beyathı*, İstanbul için çok güzel şiirler yazdı. / *Јахја Кемал Бејамл* напиша многу убави песни за Истанбул. (подмет/özne); *Evliya Çelebi*, “Seyahatname” de Makedonya’daki şehirleri de anlatır. / Евлија Челеби во „Патопис“ раскажува и за градовите во Македонија. (подмет/özne); *Dördüncü Murat*, Osmanlı İmparatorluğu’nda içkiyi yasakladı. / Мурат Четврти го забрани пијалакот во Османлиската Империја. (подмет/özne); Türk şairlerinden en çok *Cahit Sıtkı Tarancı*’yı severim. / Од турските поети најмногу го сакам Џахит С’тк’ Таранџ’. (предмет/nesne); *Fazıl Hüsnü Dağlarca*’da farklı konulu şiirler vardır. / Кај Фаз’л Хусну Дагларџа има песни со различна тематика. (прилошка определба за место/yer-yön bildiren tamlayıcı); *Necip Fazıl’ca* şiir metafiziğin sesi olmalı. / Според Неџип Фаз’л поезијата треба да биде гласот на метафизиката. (прилошка определба за начин/durum bildiren tamlayıcı); En lirik Türk şairlerinden biri *Ahmet Muhip Dıranas*’tır. / Еден од најлиричните турски поети е Ахмет Мухип Д’ранас. (прирок/yüklem).

Зборовната група со сложено сопствено име од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана од примарни (основни) сопствени имиња. Во македонскиот јазик во рамките на примарните сопствени имиња спаѓаат и личните имиња (антропоними) кои го означуваат лицето. (Минова, 2000, стр. 134). Именската група образувана со лични имиња може да ја употребиме само со име и презиме (Драган Петров), име со прекар (Ордан Пиперката), име со општа именка што изразува општествена положба, роднинство или професија на носителот на личното име (тетка Мира, цар Самуил, професор Петров).

Според ова, зборовната група со сложено сопствено име од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана со лично име и презиме. Пр. Halid Ziya Uşaklıgil / Халид Зија Ушакл’гил.

4. Заклучок

Зборовната група со титула (unvan grubu) и зборовната група со сложено сопствено име се многу често употребувани зборовни групи во турскиот јазик.

Зборовната група со титула во турскиот јазик се образува со едно лично име (антропоним) и со една именка што означува титула, роднинство, чин или професија. Во оваа зборовна група именката што означува титула секогаш следи по личното име. Во турскиот јазик личните имиња се пишуваат со голема буква. Титулите, именките што изразуваат роднинство, чин или професија, а се во функција на титула, доаѓаат по личното име и, исто така, се пишуваат со голема буква. Во зборовната група со титула и двете именки се во номинатив и се спојуваат без наставки. Пр. Zafer Bey / господин Зафер.

Зборовната група со титула од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана со лично име и општа именка што изразува титула, општествена положба, функција, роднинство или занимање. Пр. Nurcan Teuze / тетка Нурџан, Ömer Nosa / наставник Омер. Во македонскиот јазик именките што доаѓаат пред името и/или презимето со значење на титула, функција, занимање и слично се пишуваат разделено. Исто така, и ориенталните титули, чинови (ага, бег, ефенди, оца, паша, хан, чауш) кога се пред името се

пишуваат разделено, бидејќи не се дел од името и може да се членуваат. Пр. Sait Paşa / паша Саит, пашата Саит. Кога ориенталната титула како составен дел од името доаѓа по личното име, тие се поврзуваат со цртичка. Пр. Sait Paşa / Саит-паша.

Зборовната група со сложено сопствено име се образува со имиња кои доаѓаат едно до друго. Сопствените имиња составени од најмалку две имиња, всушност, се зборовни групи со сложено сопствено име. Зборовната група со сложено сопствено име, главно, се образува од две или три имиња. Во турскиот јазик личните имиња и презимиња се пишуваат со голема буква.

Според ова, зборовната група со сложено сопствено име од турскиот во македонскиот јазик се предава со именска група образувана со лично име и презиме. Пр. Halid Ziya Uşaklıgil / Халид Зија Ушакл'гил.

При писменото преведување од турски на македонски јазик, преведувачот често се соочува со овие две зборовни групи. Затоа, многу е корисно преведувачот да ја познава структурата на овие две зборовни групи во турскиот јазик, нивните специфичности и начини на предавање во македонскиот јазик. За таа цел во трудот приложивме бројни примери за предавање на зборовните групи со титула и зборовната група со сложено сопствено име во македонскиот јазик според синтаксата и најновиот правопис на современиот македонски јазик.

Користена литература

- [1] Doğan, Enfel. (2012). *Türkçe Cümle Bilgisi I*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- [2] Karahan, Leylâ. (2019). *Türkçede Söz Dizimi*. Ankara: Akçağ.
- [3] Özkan, Mustafa. Pilancı Hülya. (2012). *Türkçe Cümle Bilgisi. I-II*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- [4] Özkan, Mustafa. Sevinçli, Veysi. (2012). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- [5] Yelten, Muhammet. Açıkgöz, Halil. (2008). *Kelime Grupları*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- [6] *Yazım Kılavuzu*. (2012). Ankara: Türk Dil Kurumu.

*

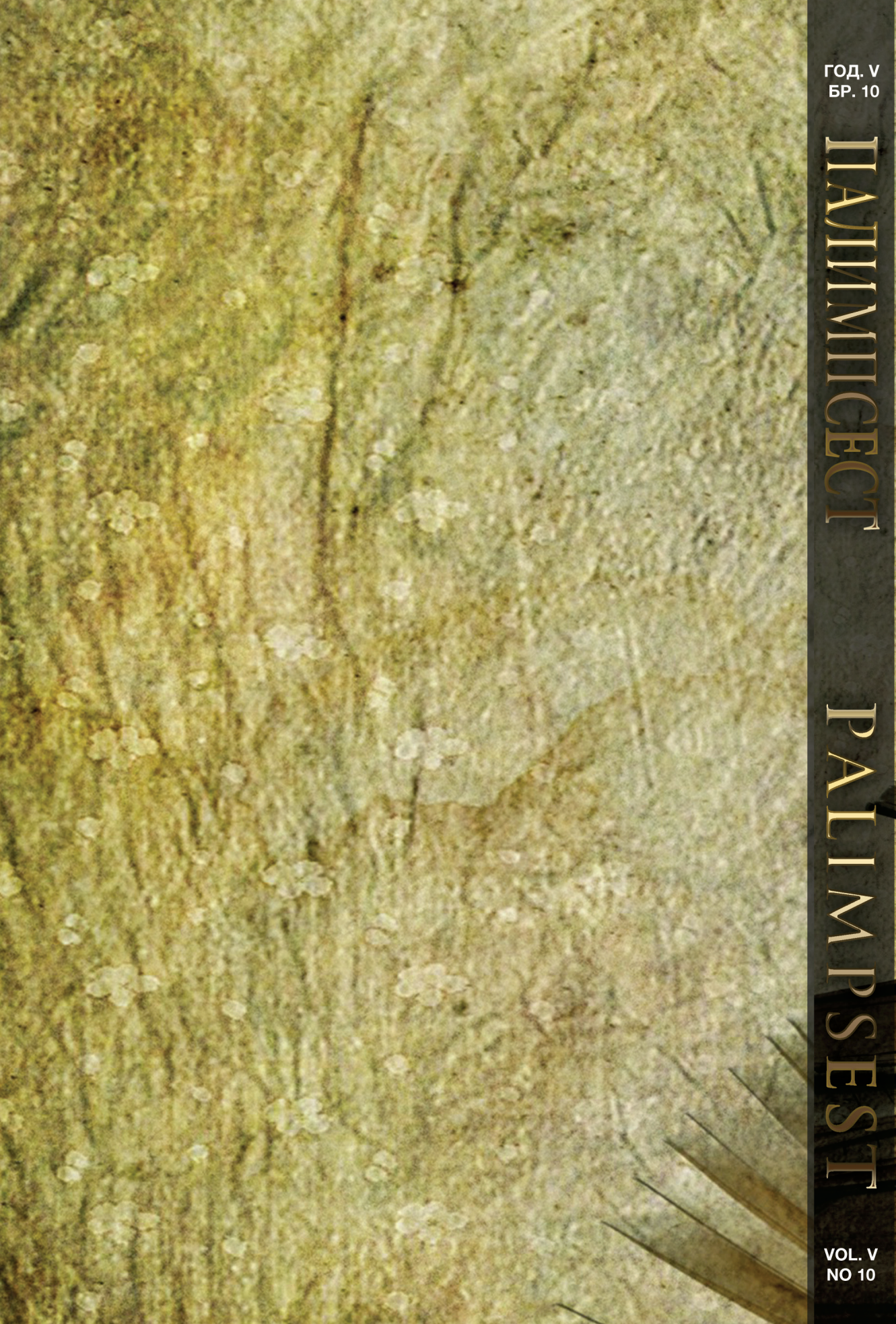
- [1] Минова-Ѓуркова, Лилјана. (2000). *Синтакса на македонскиот стандарден јазик*. Скопје: МАГОР.
- [2] Саздов, Симон. (2008). *Современ македонски јазик 3*. Скопје: Табернакул.
- [3] *Правопис на македонскиот јазик*. (2017). Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“; Култура.

Marija Leontik
Goce Delchev University, Stip

**Word Groups Containing Title and Word Groups with a Compound Personal Name
in Turkish and Their Equivalence in Macedonian Language**

Abstract: A word group with a title (unvan grubu) is formed from a noun word and from a title, for ex. Yahya Bey / господин Јахја / Mister Jaxja. A word group with a compound personal name (birleşik isim grubu) is formed from at least two personal names. Ex. Yahya Kemal Beyatlı / Јахја Кемал Бејатл' / Jaxja Kemal Bejatli. This paper analyzes word groups with a title and word groups with a compound personal name in Turkish language and their equivalence in Macedonian language.

Keywords: *word group, title, compound personal name, Turkish, Macedonian.*

ГОД. V
БР. 10

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. V
NO 10